

(2)

TA ELAS VAID SELLEKS, ET JUUA

„Mulle oli loetud morali, mind oli analüüsitud, sõimatud ja nõustatud, kuid keegi polnud kunagi öelnud: „Ma samastun sellega, mis sinuga toimub. See juhtus ka minuga ja ma toimisin selles suhtes nii.””

V AADATES OMA ELULE TAGASI ei näe ma ühtki märki, mis oleks võinud mind või mu perekonda ette hoiatada alkoholismi laastava mõju eest, mis meid ees ootas. Meie kollektiivses mälus ei esinenud kummaski pereliinis joomist. Pärineme lõunaosariikide pikade traditsioonidega baptistidest misjonäride perest. Minu isa oli pastor ja me käisime igal pühapäeval koos perega tema kirikus ning olin sarnaselt vanematele usutöös väga aktiivne. Ühtlasi olid mu vanemad pedagoogid: isa oli minu koolis direktor ning ema õpetaja. Nad mõlemad olid väga lugupeetud kogukonnaelu eestvedajad. Meie peres oli hoolivust ja ühtekuuluvustunnet. Meiega koos elas minu emapoolne vanaema, sügavalt usklik naine, kes aitas mind kasvatada ja oli elav näide tingimusteta armastusest.

Moraalseid väärtusi ja õppimise tähtsust rõhutati mulle juba varakult. Mulle õpetati, et kui sa oled hästi haritud ja kõrge moraaliga, siis ei saa miski sinu edule selles või järgmises elus takistuseks. Lapse ja noore mehena olin evangeelne – sõna otseses mõttes moraalset innukusest ja intellektuaalsetest ambitsioonidest joobunud. Ma olin koolis silmapaistev ja unistasin õpetajakarjäärist ning teiste aitamisest.

Alles täiskasvanuna, perest eemal olles ja maineka idaranniku ülikooli tööalase praktika käigus, proovisin

esmakordselt kangemat alkoholi. Olin varemgi mekkunud pisut õlut ja veini ning juba ammu otsustanud, et puuviljamahl maitseb paremini. Ma ei olnud kunagi baaris käinud, kuni ühel õhtul veensid mõned kaasüliõpilased mind kokteilibaari kaasa tulema. Olin vaivustuses. Mäletan siiani udust, suitsust atmosfääri, summutatud hääli ja jää kõlinast klaasides. See oli väga stiilne. Kuid kõige eredamalt meenub mulle see esmane soe tunne, mille viski mu kehasse tõi.

Jõin sel õhtul nii palju, et keegi ei uskunud, et ma ei olnud pidev alkoholitarvitaja. Ühtlasi ei jäänud ma purupurju, ehkki ma kõiki seiku tollest õhtust järgmisel päeval ei mäletanud. Kõigest muust tähtsam oli sel õhtul aga sinna kuulumine. Olin universumis omal kohal ja tundsin end inimestega mugavalt. Hoolimata minu aktiivsest kiriku- ja koolielust lapsena ei olnud ma ennast kunagi mugavalt tundnud. Tegelikult olin inimeste keskel väga närviline ja ebakindel ning enamasti sundisin end olema seltsiv nagu mu vanemad, sest pidasin seda enda kohuseks. Kuid tol ööl baaris oli kõik teisiti. Vähe sellest, et olin täiesti rahulik, ma armastasin päriselt kõiki võõraid inimesi enda ümber ja mulle tundus, et nad armastasid mind vastu ja seda kõike tänu sellele võlujoogile, alkoholile. Milline avastus! Milline ilmutus!

Järgmisel aastal alustasin õpetajakarjääri. Minu esimene töökoht oli kolledžis, mis asus kaheksakümne kilomeetri kaugusel minu kodulinnast. Veel enne kooliaasta lõppu paluti mul joomise tõttu ametist lahkuda. Selle lühikese aja jooksul olin võtnud joomise kui elustiili omaks. Ma armastasin kärakat. Armastasin inimesi, kes jõid, ja kohti, kus nad jõid. Kuigi olin kaotanud oma esimese töökoha ja toonud häbi oma

perekonnale, ei tulnud mul tol ajal kordagi pähe, et probleem võiks olla alkoholis. Aasta varem langetasin seal baaris esimesel õhtul märgilise otsuse, mis suunas minu elu paljudeks aastateks: Alkohool on minu sõber ja ma järgnen talle maailma lõppu.

Pärast esimest töökohta kaotasin oma joomise tõttu veel palju teisi. Õpetasin paljudes koolides ja erinevates osariikides. Ma ei olnud enam see moraalne noormees, kes oli näinud oma saatust selles, et aidata inimestel paremini elada. Olin valjuhäälnene ja ülbe, vihane, väärkohtlev, alati teisi süüdistav ja vastanduv. Mind vahistati ja sain peksta. Ropendasin palju ning olin sageli purjus nii tundides kui ka avalikes kohtades. Viimaks lõppes minu õpetajakarjäär täiesti häbistatult. Mu perekond ei mõistnud, mis minuga toimub ja ma ise ka mitte. Selgematel hetkedel täitsid mind häbi, süütunne ja kahetsus. Olin muutunud häbiväärseks kõigile, kes minusse uskusid, teiste jaoks olin nüüd naljanumber. Tahtsin surra. Nüüd oli alkohol jäänud minu ainsaks sõbraks.

Lõpuks sattusin hullumajja, mis ilmselt päästis mu elu. Ma ei mäleta, kuidas sinna sattusin – tean vaid, et tahtsin ennast ära tappa. Tundsin seal end mugavalt ja mõni kuu hiljem nutsin, kui mind sealt välja kirjutati. Selleks ajaks oli selge, et ma ei tule maailmas toime. Tundsin ennast haigla trellitatud akende taga turvaliselt ja tahtsin kogu ülejäänud eluks sinna jääda. Juua seal ei saanud, kuid rahusteid ja teisi ravimeid oli küllaga ning tarvitasin neid meelsasti. Sõna *alkohoolik* ei mainitud kordagi. Ma ei usu, et arstid alkoholismist minust palju rohkem teadsid.

Kui mind hullumajast välja lasti, kolisin suurlinna, et alustada uuesti. Mu elu oli muutunud lõputuks

uute alguste jadaks. Ajapikku haarasin taas joogi, leidsin häid töökohti ja kaotasin need, nagu varemgi. Kogu hirm ja kahetsus ning kohutav depressioon tulid kümnekordselt tagasi. Mulle ei jõudnud ikka veel pärale, et joomine võib olla kogu selle viletsuse põhjuseks. Müüsin oma verd. Olin prostituut ja jõin veelgi rohkem. Jäin kodutuks ja magasin bussi- ja rongijaamades. Korjasin kõnniteedelt suitsukonisid ja rüüpasin koos teiste joodikutega ühisest veinipudelist. Jõin end meeste munitsipaalvarjupaika ja tegin sellest oma kodu. Kerjasin raha. Selleks ajaks elasin ainult joomise nimel. Ma ei pesnud ennast ega vahetanud riideid. Haisesin, jäin kõhnaks ja haigeks, hakkasin hääli kuulma ja võtma neid surmaendena. Olin hirmul, ülbe, vihane ja kandsin vimma inimeste, Jumala ja universumi peale. Mul ei olnud enam midagi, mille nimel elada, kuid suremiseks olin liiga hirmul.

Sel hetkel tuli üks naine, kes oli agulis sotsiaaltöötaja ja Anonüümsete Alkohoolikute kaine liige, ning kutsus minu oma kontorisse. Ta jutustas mulle oma loo sellest, kuidas ta oli joonud, mis oli juhtunud ja kuidas ta oli kaineks sai. Keegi polnud seda varem teinud. Mulle oli loetud moraali, mind oli analüüsitud, sõimatud ja nõustatud, kuid keegi polnud kunagi öelnud: „Ma samastun sellega, mis sinuga toimub. See juhtus ka minuga ja ma toimisin selles suhtes nii.” Samal õhtul viis ta mind minu esimesele AA koosolekule.

Esimestel päevadel kogunesid koosolekutel osalenud inimesed lahkelt minu ümber, ja ma ei joonud. Kuid võõrutuse vaimsed demonid laskusid minu peale. Olen mustanahaline ja need inimesed olid valged. Mida teadsid nemad kannatustest? Mida oli neil mulle öelda? Olin mustanahaline ja üle keskmise

arukas ning torkasin seetõttu silma, kuid maailm tõrjus mind järjekindlalt. Vihkasin seda maailma, selles elavaid inimesi ja selle karistavat Jumalat. Ometi uskusin, et AA inimesed olid siirad ja see, millesse nad uskusid, toimis nende jaoks. Ma lihtsalt ei uskunud, et AA võib ka minu kui mustanahalise joodiku jaoks töötada.

Uskusin siiralt, et olen teistsugune. Alles hiljem taipasin, et olin teinud läbi oma esimese vaimse ärkamise: ma olen alkohoolik ja ma ei pea enam jooma! Samuti kogesin, et alkoholism on võrdsete võimaluste haigus ja ei tee vahet rassil, usutunnistusel ega geograafilisel asukohal. Lõpuks vabanesin oma ainulaadsuse kammitsatest.

Kainuse alguses pidin elama edasi tegevjoodikuid täis odavas varjupaigas. Kuna ma enam ei joonud, hakkasin oma ümbrust teravalt tajuma – vastikut haisu, müra, vaenulikkust ja füüsilist ohtu. Minu vimm kasvas, kui mõistsin, et olin oma karjääri hävitanud, perekonda häbistanud ja neist võõrdunud ning sattunud kõige viletsamasse asutusse – kodutute varjupaika. Ühtlasi mõistsin, et see leegitsev raev ja vimm meelitavad mind tagasi jooma ja vajuma edasi surmasohu. Taipasin, et pean eraldama oma kainuse kõigest muust, mis mu elus toimub. Ükskõik, mis juhtus või ei juhtunud, ma ei tohtinud juua. Tegelikult ei olnud minu kainusega seotud ükski neist asjadest, millega ma tol ajal silmitsi seisin. Elu lained voogavad lõputult, nii head kui halvad, ja ma ei saa lasta oma kainusel sõltuda nendest elu tõusudest ja mõõnadest. Kainus peab elama oma elu.

Veelgi olulisem on see, et ma jõudsin veendumusele, et ma ei saa üksi hakkama. Hoolimata kogetud armastusest ei olnud ma lapsepõlvest alates lasknud endale ligi ka mulle kõige lähedasemaid inimesi. Kogu oma elu olin elanud sügaval valedes ning ma ei jaga-

nud mitte kellegagi oma tõelisi mõtteid ja tundeid. Arvasin, et mul on otsetee Jumalani ja ehitasin enda ümber usaldamatuse müüri. AA-s puutusin kokku kahteistkümmet sammu läbiva „meie” põhimõttega ja sain tasapisi aru, et ma saan oma kainuse eraldada ja kaitsta seda välise ohu eest ainult niivõrd, kui võrd ma toetun teiste AA liikmete kainuse kogemusele ning jagan nende teekonda läbi sammude tervenemiseni.

Tasu, mis saadakse kainusest, on rikkalik ja sama progressiivne kui haigus, mille vastu võideldakse. Kindlasti on nende hüvede hulgas minu jaoks vabanemine erilise vanglast ja arusaamine, et AA eluviisi järgi elamine on õnnistus ja hindamatu privileeg. Õnnistus seepärast, et elan elu, mis on vaba joomise valust ja allakäigust ning täidetud kasuliku, kaine elu rõõmudega. Privileeg seepärast, et kasvan kainuses päev korruga ja toon lootuse sõnumit, nagu see ka mulle toodi.